

Suriname 2025, driemaal is scheepsrecht

Suriname, iedereen kent het, weet dat het erg mooi is, dat je er heerlijk kunt eten, en de mensen erg vriendelijk zijn, maar slechts weinig niet-Surinaamse Nederlanders zijn er geweest. Ik ben er altijd nieuwsgierig naar geweest, maar bij twee eerdere keren ging er een streep door de reis. De eerste keer in 1984 als onderdeel van de grote Zuid-Amerika rondreis. Bouterse had de macht gegrepen en iedereen die dat niet aanstond vermoord. Nederlanders waren echt even niet welkom. Dit jaar speelden dezelfde problemen als vorig jaar (hartritme), maar konden nu wel op tijd worden verholpen. We zien er naar uit. Time flies en de laatste keer Zuid-Amerikaanse jungle is alweer 13 jaar geleden (Brazil).

We duiken dus een paar keer de jungle in op zoek naar ara's, toekans, apen en kleurrijke gifkickers. Maar ook qua cultuur heeft Suriname veel te bieden. Het koloniaal aandoende Paramaribo, de omliggende plantages vol verwijzingen naar het donkere slavenverleden, de Marron dorpen van

gevluchte slaven vol prachtige tradities. Nederlands is nog steeds de voertaal. Dacht altijd dat het Papiamentu was (dat spraken mijn klasgenoten die na de onafhankelijkheid massaal naar Nederland kwamen), maar dat wordt alleen op de Antillen gesproken. De taal zal een aparte ervaring zijn.

Traditioneel slapen we voor vertrek bij Schiphol. Jarenlang bij vd Valk, maar nu zij ook €170 vragen zonder ontbijt en je de auto alleen tegen een woekerprijs kunt achterlaten gaan we vreemd. Voelt een beetje als verraad nu we slapen in het verrassend goede Bastion hotel. Ingrid heeft ons bij de trein afgezet en vanaf Schiphol met de shuttle naar het hotel. Bij elkaar iets meer dan een uur reistijd.

De wekker staat op 4:30 en om 6:15 is de bagage af gegeven bij de KLM. Het is druk op Schiphol. Gisteren vanwege de storm veel geannuleerde vluchten die vanmorgen al ingehaald zijn. Er staat een heel lint wachtenden in de vertrekhal van net binnen gekomen mensen die door de douane moeten voor hun aansluiting. Wachtijd meer dan een uur. Op Schiphol nog nooit zoiets gezien.

De vlucht (Boeing 777) gaat keurig op tijd (9:20). Met 400 passagiers helemaal vol. Om 13:45 (NL 18:45) landen we op Zorg en Hoop, de luchthaven van Paramaribo. We mogen aansluiten in de korte 60+ rij en na de papierwinkel zij we snel door.

Door een poort van groen rijden we in een uur naar Paramaribo over de Bouterse HIGHway. Als we Paramaribo binnen rijden zien we veel houten huizen uit de koloniale tijd. De meesten vervallen, afgebladderd of zelfs op instorten. Pas in het centrum pronken de goed onderhouden houten huizen en doen recht aan Paramaribo als Wereld Erfgoed.

Laat in de middag zijn we in ons hotel Eco Torarica en maken kennis met de relaxte Surinaamse manier van leven. Bij het inchecken als 3e aan de beurt en pas na een half uur op de kamer. Gaat nachtwerk worden voor ze aangezien er achter ons nog 2 grote groepen wachten. De kamer is simpel, maar prima. Straks lekker kennis maken met de Surinaamse keuken en vroeg naar bed.

Paramaribo

Suriname, 6 oktober 2025, 35°C

Het is bloedheet als we te voet Paramaribo gaan verkennen. Het centrum is aangemerkt als 'Wereld erfgoed'. Alleen jammer dat ze het hier zelf niet weten. Afgebladderde en bijna vergane houten huizen. Alleen de overheidsgebouwen hebben slechts een likje verf nodig. Niet alleen aan de huizen is te zien dat Bouterse het land in chaos en armoede achter gelaten heeft. Schrijnend is dat die partij weer aan de macht is omdat de opvolgers van Bouterse zijn rotzooi niet op konden ruimen.

Veel Nederlanders weten dat 'we' Suriname met de Engelsen hebben geruild voor New York dat indertijd (1667) slechts een kleine nederzetting op Manhatten was en Nieuw Amsterdam heette. Het was niet echt een ruil. De Engelsen hadden Nieuw Amsterdam veroverd en als vergelding heroverde Nederland Suriname, dat 20 jaar eerder aan de Engelsen verloren was gegaan. Suriname bestond indertijd alleen uit Fort Zeelandia en omgeving. Middels een verdrag mochten de Engelsen New York houden en kon Nederland Suriname uitbuiten met behulp van Afrikaanse slaven.

Fort Zeelandia, ook al de plek van de 'decembermoorden', is helaas op maandag gesloten. Hopelijk kunnen we later deze reis alsnog dit fort uit de 17e eeuw boordevol Nederlandse geschiedenis bezoeken.

In de hitte struinen we wat door het ongezellige centrum. Het is niet echt onze stad. Eerder dan gepland gaan we terug naar de verkoeling van het hotel. Hier weer heerlijk buiten gegeten.

Morgen naar Bigi Pan. We mogen i.v.m. de lage waterstand de koffers niet meenemen in de boot. Alleen een tas en mijn handbagage rugzakje gaan mee. Wat kan er mee en

wat niet. Bagagestress!! Kan nog leuk worden als we over een paar dagen nog minder mee kunnen nemen in het vliegtuigje naar Kabalebo!
Vroeg naar bed. De reis gaat morgen pas echt beginnen!

Bigi pan

Suriname, 8 oktober 2025, 29°C

Met een busje vol sportieve Nederlandse oudjes verlaten we vroeg Paramaribo. De koffers blijven achter en alleen het hoogstnoodzakelijke kan mee. Het is 260 km naar het uiterste westen van Suriname (grens Guyana), waar we drie nachten op het water van het vogelparadijs Bigi pan zullen verblijven.

Het is een lange (5 uur), maar mooie rit. Veel oude houten huizen die je alleen in films tegenkomt. Hieronder ook veel 'Bruynzeel huisjes'. Bruynzeel, bekend van de 'keuken en potloden', leverde tussen 1950 en 1990 kant en klare huisbouwpakketten. 2 dagen passen en meten en je had een prima woning! Veel staat er nog.

Onderweg rijden we langs bananenplantages en rijstvelden, afgewisseld met stukken groen niemandsland.

Na 5 uur zijn we bij een kanaaltje dat ons door een groene haag naar het brakwater meer Bigi pan leidt. Bigi pan en de omgeving is een natuurparadijs. Honderden soorten vogels zijn er te zien. Vooral vogels die in het ondiepe water jagen op garnaaltjes zoals flamingo's en de prachtige rode ibissen.

Het meer is bij hoog water verbonden met de oceaan, maar door de extreme droogte

van de afgelopen maanden is het waterpeil zo gezakt dat het bijna droog valt. Vervelend voor ons (veel plekken zijn onbereikbaar), maar trekt ook enorme hoeveelheden vogels aan die in het slib makkelijk aan hun kostje kunnen komen.

We slapen midden in het meer in de Akira lodge, een prachtig op palen

gebouwde eco lodge. Stroom op zonne-energie en opgevangen regenwater om te douchen e.d. Door de droogte is echter het regenwater op en is water op rantsoen. Dat betekent dus geen douche, maar 'n bak water waar we het mee moeten doen. Als de droogte langer aanhoudt moeten ze de boel zelfs sluiten!

Met Lianne en Tilman uit Maastricht delen we de komende dagen een boot met gids/ bootsman Lorenzo. Leuke mensen die ook veel gereisd hebben en verliefd zijn op Suriname. We kunnen het goed met ze vinden.

Elke dag staan er meerdere tours op het programma. Het zijn vooral vogelspot tours.

Het meer is groot, dus we kunnen veel kanten op.

De eerste boottocht gaat naar de flamingo kolonie. Ze zijn echt prachtig feloranje! De kleur krijgen ze van hun voedsel, garnaaltjes. Hoe feller de kleur, hoe ouder ze zijn.

Absoluut hoogtepunt van Bigi Pan zijn de felrood gekleurde ibissen.

Prachtige vogels, vooral als ze in formatie over je heen vliegen. Het meer stikt ook van de grote (witte) zilverreigers en kleinere koereigers. Geweldig allemaal!

Het is hier wel bloedheet. De airco is onze beste vriend en op het water staat gelukkig een aangenaam briesje. Maar verder is het bijna niet te doen.

De tweede dag vroeg op. Om 6:30 zijn we al op het water en zien de zon prachtig opkomen. Vandaag doen we drie vogeltours en zien voor het eerst een ijsvogel, opvliegende flamingo's en roze lepelaars. We kunnen er geen genoeg van krijgen.

's Avonds in het donker op zoek naar kaaimannen. We zien er twee, maar veel interessanter waren de twee slangen en felgroene leguaan die de gids uit de bosjes plukte. Was weer super!

We zijn hier als enigen 3 nachten, de rest vertrekt een dag eerder. Jammer dat elke dag hetzelfde dagprogramma heeft, maar het blijft geweldig je midden in dit natuurgeweld te begeven.

De lodge zelf is een beetje behelpen. De reputatie van het heerlijke Surinaamse

eten wordt hier beschadigd en rondom onze hut is het ondanks de airco bloedheet. De huisjes aan de andere kant hebben een heerlijk fris windje.

Hoewel het (waarschijnlijk) niet mag verken ik met mijn nieuwe DJI mini 5 drone het gebied achter de mangroven waar we op uit kijken. Het is waanzinnig. Ontelbare poeltjes in een omgeving waar de mangrovebossen uitbundig groeit. Vanaf gepaste hoogte zie ik beneden de reigers en rode ibissen scharrelen naar voedsel.

Tot nu toe genieten we ondanks de hitte met volle teugen van Bigi pan! Nog 5 boottochten te gaan!

Bigi pan naar Peperpot (Paramaribo)

Suriname, 10 oktober 2025, 29°

De extra dag in Akira lodge (Bigi Pan) gaan we op herhaling. Vooral de ochtendtour is met de opkomende zon weer schitterend. De rode ibissen vliegen in formatie van hun slaapplek terug naar de slibbanken. De 2e tour vaart Lorenzo hard op de groep flamingo's af. Zou je niet verwachten van een gids. Ze vliegen uiteraard op en we maken mooie plaatjes, maar vinden dat het eigenlijk niet kan.

Door de droogte zakt het water hard. In 2023 is Akira vanwege de droogte en lage waterstand tussen oktober en juli zelfs

gesloten geweest en nu dreigt hetzelfde. Op sommige plekken is het water maar 50, of zelfs minder, centimeters diep. Daardoor moet Lorenzo regelmatig uit de boot het water in om de boot vooruit te duwen. Ze lopen hier dus duidelijk op hun laatste benen. Van de scala aan mogelijke tours is alleen de vogeltour over gebleven en die wordt per dag 2 keer herhaald.

Lianne en Tilman gaan na de lunch terug naar Paramaribo. Het was heel gezellig met ze en we houden contact. Met de gisteren aangekomen Kees en Aimee (in Nederland opgegroeide Surinaamse) delen we de komende tours de boot. Ook gezellige mensen.

Met Lorenzo weer de nachttour gemaakt. We zijn de enige boot. We spotten veel kaaimannen, maar ontvangen jammer genoeg niet de bonus van gisteren (slangen en leguaan).

Op de dag van vertrek genieten we van de laatste ochtendtour. De zonopkomst is weer schitterend en de overvliegende ibissen en reigers maken het sprookje compleet. Een deel van de mangrovebossen is afgebrand en de nu boven water uitstekende zwarte mangrovewortels zorgen voor een spookachtig landschap. Via WhatsApp krijgen we de mooiste foto's van Tilman en Kees. Geweldig wat ze met hun teletoeeters vast hebben gelegd. De mooie foto's in deze Polarsteps zijn dus niet van ons!

Het is onaangenaam heet als we teruggaan naar Paramaribo. De chauffeur is levensmoe en met ware doodsvreemde scheurt het busje in drie uur naar de op 5 km van Paramaribo gelegen Peperpot plantage. Vlak voor we aankomen barst er een tropische onweersbui los. Op hetzelfde moment speelt Suriname een beslissende WK voetbalwedstrijd tegen Guatemala (1 - 1) en zagen we ook veel fraai geklede Marrons (oud slaven) in de stad hun Marron-day vieren.

We hebben vier nachten in de voormalige plantage Peperpot. Een mooie, historische plek, maar hier over morgen meer.

Peperpot

Suriname, 11 oktober 2025, 35°

We hebben in Peperpot drie volle dagen voor we met het vliegtuigje naar de jungle van Kabalebo gaan. Het is een prima plek om de omgeving van Paramaribo te verkennen.

Peperpot is één van de oudste plantages in Suriname. Al vanaf 1650 werd hier cacao, koffie en katoen verbouwd. Tot 1863 deden slaven het zware werk voor de vaak in Nederland wonende eigenaren en speculanten. Hierna werden Javanen hier heen verscheept die op papier als

contractarbeiders 'vrijwillig' het werk deden. Tegenwoordig is het een in originele staat onderhouden en goed onderhouden hotel. Je krijgt een goed beeld hoe de planters hier in luxe leefden. De verwijzingen naar het slavenverleden zijn echter verdwenen. Alleen op de maquette van hoe het hotel er in de toekomst uit gaat zien (veel nieuwe huisjes) zie je in de linker bovenhoek de restanten van de de piepkleine slavenhuisjes.

Een groot deel van het terrein is tegenwoordig een natuurreserveaat. Er lopen een aantal kanalen doorheen omdat de plantages ontstaan zijn uit moerasgebied en het gebied ontwaterd moest worden.

We willen met de kano het gebied verkennen, maar de kanalen zijn momenteel overwoekerd en door riet ondoordringbaar. Ook de nachttour gaat niet door omdat de gids waarschijnlijk liever feest viert (Marron-days). Het wordt dus een relaxte dag. We switchen wel van een gehorige kamer in het 'Koffiehuis' naar een heerlijk groot appartementje. Een geweldige tip van Lianne!

Morgen met de fiets naar Peperpot reserveaat en op de laatste dag hier een tour geboekt naar de Bakkie plantage na vele tips hierover van medereizigers. We hebben er zin in!

Peperpot reserveaat

Suriname, 12 oktober 2025, 36°

Je zou verwachten dat vanwege de hitte de dag in Suriname vroeg begint. We willen om 6 uur al naar het nabij gelegen Peperpot Nature reserveaat. We kunnen echter pas om 7:30 ontbijten en de huurfietsen pas na 8:00 ophalen.

Het begint dus al behoorlijk warm te worden als we op de fiets stappen. De achteringang is gelukkig open zodat we na 1 km al het park in kunnen. Er loopt een schaduwrijk recht pad van 3 km naar de hoofdingang. Direct in het

begin rijdt Ien bijna over een slang. Hierna komen we al snel de eerste bruine cappucijnerapen tegen. Ze zijn zeker niet bang en lijken zich niets van ons aan te trekken. Later zien we ook de lichtere cappucijnerapen.

Stapvoets fietsen we verder. Ik speur de hoge bomen en het dichte bamboebos af en fiets op 2 meter afstand zomaar een boom voorbij vol grappige kleine doodskopaapjes. Gelukkig heeft Ien haar vizier wel op scherp staan. We kunnen weer prachtig filmen en zelfs de foto's van de mobiel zien er goed uit.

We komen veel groepen apen tegen en besluiten een kleine trail te lopen waar het wemelt van de apen. Plotseling horen we een vreselijk gegil en even later worden we aangevallen door agressieve bijen. Ik vermoed dat die gil van een aap was die een bijennest heeft verstoord. We moeten rennen, maar ik wordt toch nog 2 keer gestoken. Doet ff zeer, maar viel achteraf gelukkig mee.

Weer op het grote pad worden we door mensen geattendeerd op de plek 100 meter verderop waar een luiaard te zien is. Terwijl we staan te praten zegt de man "en hier boven zit er nog één". Vanuit een hoge boom kijkt inderdaad een luiaard nieuwsgierig naar ons! Super! Ze zijn namelijk moeilijk te spotten. Die andere verderop hebben we niet meer gevonden.

Na drie top uurtjes rijden we naar het nabij gelegen Sutopia, de B&B van Dick van het programma 'B&B vol liefde'. We lunchen er en krijgen een rondleiding. Voor Ien een feest der herkenning. Dick zelf blijkt zo goed als nooit aanwezig te zijn en ook nu is hij voor een paar dagen als gids op pad. Spoiler: Dick heeft nog geen nieuw liefje!

's Middags worden we (weer) geconfronteerd met de Surinaamse laksheid. De geboekte avondtour hadden ze niet op tijd aangevraagd en de gids had ondertussen een privétoer. Geen probleem, want er zijn veel alternatieve gidsen beschikbaar bij andere bureautjes. Maar als ze het pas zeggen als we ons melden voor vertrek lukt dat natuurlijk niet meer. Balen dus. Dan maar een avondje knarsetandend Netflixen.

Bakkie plantage

Suriname, 13 oktober 2025, 34°

Vandaag maken we een tour naar één van de vele plantages waar Commewijne, het gebied aan de andere kant van de rivier, in opgedeeld was. De meeste plantages bestaan alleen op papier. Veel zijn er al voor het einde van de slavernij failliet gegaan en inmiddels volledig overgroeid. Na een faillissement moest alles worden afgebroken

om geen onderdak te kunnen bieden aan gevluchte slaven.

We bezoeken Bakkie dat een opmerkelijke wederopstanding heeft meegemaakt. Om er te komen varen we een uur over de met mangroven dicht begroeide Commewijne rivier. Vroeger was hier om de 400 meter een bij een plantage horende

nederzetting. Nu zien we slechts 2 huisjes tussen het overweldigende groen.

Bakkie werd na de slavernij (slaven moesten nog 10 jaar doorwerken) bewerkt door contractarbeiders. Veelal outcasts uit Java of India. Eén vrouw uit India vluchtte zo naar Suriname om niet samen met haar overleden man gecremeerd te worden. Contractarbeiders werden slecht behandeld en behalve lijfstraffen verschilde hun leven niet veel van de slavernijtijd.

Bakkie ging failliet en de arbeiders konden een stukje land huren. De overgrootvader van de in Nederland wonende Marsha kocht later het stukje land, maar dat raakte in vergetelheid. Bij een bezoek aan Suriname in 1996 hoorde ze van haar opa dat de

familie ergens nog een stukje land bezat en ging ze op zoek. Ze vond in het archief de documenten en besloot Bakkie nieuw leven in te blazen. Het vervallen dorp werd opgeknapt, kanalen uitgebaggerd en oude gebouwen gerestaureerd.

Haar man Bas heeft daar ook een

museum gemaakt met ongelooflijk veel spullen uit de koloniale tijd. Vol vuur vertelt hij over de verzameling, die inmiddels internationale bekendheid heeft. Er zijn zelfs oude flessen van Nolet (Schiedamse jeneverstoker). We krijgen ook een indruk hoe wreed de slaven werden behandeld. Brandmerk ijzers, een kromboei (korte ketting

om nek en voeten waardoor je krom groeit) en nog veel meer afschuwelijke martelwerktuigen.

Op Wiki is veel terug te lezen over de geschiedenis en het museum van Bakkie.

Bij het uitbaggeren van het kanaal stuitte ze op een tijdens een storm eeuwen geleden vergane dorp. Een paradijs voor archeologen. Een van de weinige plekken waar gebruiksvoorwerpen van de slaven worden gevonden.

Een ander mooi verhaal is dat hier bijna de tweede wereldoorlog een andere wending nam. President Roosevelt vloog in 1943 via Suriname naar Marokko, waar het plan voor de bevrijding van Europa door de geallieerde leiders werd afgesproken. Voor de kust lagen hier U-boten die de 3 vliegtuigen van de Amerikanen beschoten. Eén stortte neer op

Bakkie, het toestel van Roosevelt werd wel geraakt maar crashte niet. In 2026 wordt hier een monument onthuld ter nagedachtenis aan de uit 30 man bestaande Amerikaanse delegatie die hier om kwam.

Marsha vertelt vol vuur over de door haar uitgevoerde werkzaamheden en haar liefde voor de prachtige tuin. Er staan bomen die uit zaden zijn gegroeid die slaven uit Senegal als versiering in hun haar hadden toen ze daar door slavenhandelaren werden opgepakt.

Al met al een indrukwekkende tour.

Kabalebo (dag 1 en 2)

Suriname, 15 oktober 2025, 37°

De komende 7 dagen zijn we in Kabalebo, een jungle lodge diep in de jungle. Je kunt er alleen met een vliegtuigje komen. We zijn benieuwd.

We vertrekken vanaf de kleine luchthaven Zorg en Hoop. We mogen 12 kg per persoon meenemen. De rest wordt hier opgeslagen. Alle zware dingen dus weer in de broekzakken en jas zodat de bagage net niet te zwaar is.

Het is een uur vliegen met een vliegtuigje met maximaal 12 passagiers. Buiten Paramaribo begint meteen al het oerwoud. We zien mooi de grote rivieren onder ons kronkelen.

Kabalebo is alleen per vliegtuig te bereiken en heeft een eigen landingsbaan (gras). Het bestaat uit een 'main lodge' waar we eten, huisjes er om heen en 3 kleine superleuke 'river cabins' op palen waar wij verblijven. De koelkast is zelfs gevuld met koele drankjes en er liggen verschillende zakjes chips. De river cabins kun je alleen per golfkarretje bereiken en zijn helemaal afgesloten van de buitenwereld. Geweldig!

's Middags maken we een korte junglewandeling rondom de lodge. Gids Diego is een super speurder. Tussen de bladeren vindt hij 2 schorpioenen en een groep schuwe en zeldzame baardapen (bearded saki).

Nadat we ons in de krappe, maar van alle luxe voorziene jungle cabin hebben geïnstalleerd maken

we een eerste boottocht over de Kabalebo rivier. Veel ijsvogels en krijsende parkieten. We zien ook de eerste ara's over vliegen en een roepende toekan krijgt de aandacht

die hij vraagt. Op het terrein van de lodge zien we ook capibara's, agouti's en als grote verrassing twee tapirs die op het gevallen fruit af zijn gekomen. Een fantastische begin!

De volgende dag worden we wakker van krijsende ara's die op de vruchten achter ons huisje af komen. Aan de andere kant van de rivier zien we weer toekans.

Met superspeurder Diego varen we een stuk de Kabalebo rivier op en slaan of naar de smallere Zandkreek. Het water staat normaal drie meter hoger en is nog net bevaarbaar. Soms moet de boot over een stroomversnelling worden geduwd of getrokken. Diego geeft aan dat het wel eens de laatste trip deze kant op kan worden tot de regentijd in december.

Onderweg zien we veel ara's overvliegen waaronder de minder bekende chestnut macaw. Ook weer veel ijsvogels. Er is genoeg te eten want we zien overal kleine visjes

zwemmen. Nadat we een visarend met een vis in zijn klauwen weg zagen vliegen wijst Diego enthousiast in een boom. De zeldzame harpij, de grootse roofvogel van het Amazonegebied. Hij was vorige week 5 dagen met vogelaars op zoek naar de harpij en ze hadden hem niet gevonden. De harpij heeft een leguaan op het oog en duikt er op af. Mis... en weg is hij.

Op een eilandje gaan we aan wal en poedelen we zweet van ons af in een idyllisch poeltje. Visjes geven ons een gratis scrubbeurt.

Laat in de middag stoppen we voor een korte trail naar de 'Moi Moi' watervallen. Van

de in het natte seizoen imposante waterval is nog maar een piezelstraaltje over. Onderweg een 'Guyana toucanet', de eerste keer dat de gids hem spot.

Vlak voor we terug zijn zien we een prachtige leguaan aan de waterkant. Een poot bloed en is voor de helft verdwenen. In het

water zien we piranha's op oorlogspad. De gids probeert hem hogerop te jagen, maar hij gaat juist het water in. Binnen een paar seconden is het met hem gebeurd. Een hoop gespetter en even later is er niets meer van de leguaan over. Nu begrijpen we waarom we niet mogen zwemmen in de rivier bij ons huisje!

Dit waren de eerste 2 dagen in Kabalebo. Elke dag doen we een tour. Het programma wordt wel aangepast omdat door de hitte (35 graden!) en lage waterstand sommige tours niet meer kunnen.

Kabalebo (dag 3 en 4)

Suriname, 17 oktober 2025, 36°

De derde dag varen we de andere kant van de rivier. Na een uurtje varen maken we een mooie jungle wandeling naar wat stroomversnellingen. Hier konden we weer afkoelen in een poeltje. Dit is de plek om de blauwe gifkikker te vinden. Diego keert elke boomstam om en zoekt zich rot, maar zelfs onze superspeurder kon ze niet vinden in deze superdroge tijd.

Diego duikt onderweg een bosje in. Hij probeert een goed gecamoufleerde slang te vangen. Daar is de slang niet van gediend en bijt hem hard in zijn vingers. Gelukkig is het geen gevaarlijke gifslang. Vervolgens kruipt de slang met een noodgang tussen ons door naar de veiligheid.

Onderweg varen we vlak bij onze cabins langs een jagende, dit keer volwassen, Harpij arend. Uniek om deze grootste arend van Zuid-Amerika voor de 2e keer te zien. 's Avonds loopt er een Ocelot rond ons huisje (zelf niet gezien) en ligt er een enorme Kaaiman in het donker op 'ons' strandje.

Binnen ons groepje (6 mensen die individueel hebben geboekt en samen de tours maken) is onvrede ontstaan over het programma. Vertrek is pas om 8:30 (voor ons groepje al bijgesteld naar 8:00) na het ontbijt en we zijn al voor 16:00 terug. De gouden uren missen we dus, terwijl zo goed als overal elders juist de periodes tussen 6:30 en 9:00 en na 16:00, wanneer de dieren actief zijn, worden benut. Bovendien is het overdag vreselijk heet en dan zijn wij op pad. Er was al eerder geprobeerd hier verandering in te brengen, maar 'dan moet het personeel zo vroeg op' en het ontbijt is ook op een vaste tijd.

Na flinke aandrang gaan we de volgende dag al om 6:30 de jungle in. Heerlijk koel en vogelgeluiden die je na 10:00 niet meer hoort (ze zeggen hier: na 10:00 is alles 'dood'). We zien doodskopaapjes, bruine cappucijnerapen en schimmen van de kleine tamarins.

De gidsen hebben er flink zin in 'maar niet heus' ('we zijn al maanden niet zo vroeg opgestaan') zodat de wandeling van 3 uur na 1:20 al voorbij is. Ook de mannen van de karretjes 'staken' en moeten het vroege opstaan compenseren met een extra siësta tussen 13:00 en 16:00 zodat we gevangen zitten in onze cabin. En als je weet hoeveel we per dag voor deze service betalen

Genoeg geklaagd. 's Middags gaan we dit keer wel om 16:00 pas weg tot zonsondergang. Heerlijk koel in de boot! We stopen een half uur bij een leguaan die wordt belaagd door een grote zwarte havik. De leguaan ligt tegen een steile wand met zijn staart in het

water. Het is te steil voor de havik, maar dat gaat wel ten koste van een deel van zijn staart die de piranha's er af happen. Verder zien we een grote kaaiman en twee jonkies. Echt leuk!

Morgen vertrekken Eric, Elizabeth, Louis en Rhianne naar Paramaribo. Ook de ander groep gaat terug. Benieuwd hoe we de komende dagen in gaan vullen.

Kabalebo (dag 5,6,7)

Suriname, 19 oktober 2025, 37°

Wij zijn de enigen die 7 dagen blijven. De rest vliegt terug en er komen maar liefst 24 nieuwe gasten. De helft zijn vogelaars en hebben een eigen gids van Unlock Nature. Met de andere 12 doen we sommige tours samen, maar hebben meestal Diego als privé gids. De 2e helft van de week is dan ook veel leuker, ook al omdat de nieuwe mensen heel gezellig zijn.

Nu we Diego voor ons zelf hebben zien we ook meer. Tijdens de eerste trail ruiken we tot drie keer toe een jaguar en vinden verse uitwerpselen van hem met de haren van een agouti. Tijdens een andere wandeling horen we op zo'n 50m een jaguar brommen en een deel van de groep zag vanuit de boot tegenover ons huisje 3 seconden een jaguar zich uit de voeten maken.

Vooral de jungle wandelingen met Diego zijn geweldig. Door de droogte is er heel weinig wild, vogels en kikkers te zien, maar bij elkaar is de lijst toch indrukwekkend. Verschillende apengroepen, slangen, ara's, toekans, kaaimannen, een tapir en zowaar verschillende kikkers. Minder populair zijn de vele teken. Bij elkaar moeten we er 6 verwijderen.

Een leuke ontmoeting was met een groep spinapen. Onze aanwezigheid werd duidelijk niet op prijs gesteld. Ze gooien takken naar ons en eentje probeert over ons heen te plassen.

Een andere dag maken we een wilde junglewandeling met Diego. Het pad is 3 maanden geleden uitgekapt en we zijn de eerste toeristen die hem lopen. Er is 5 uur voor de wandeling uitgetrokken omdat ze denken dat veel alweer overwoekerd is. Er blijkt maar één boom omgevallen te zijn die moet worden weg gekapt en ook de droog staande kreekjes steken we probleemloos over. Uiteindelijk doen we er maar 2 uur over. De dag ervoor liepen we 3,5 uur en moesten veel klimmen in de hitte. Uitgewoond en doorweekt van het zweet kwamen we toen terug.

's Avonds worden we, na het altijd lekkere eten, door Mitchell met het golfkarretje naar ons leuke huisje gebracht. Daar aangekomen speuren we met onze vier andere cabinbewoners met zaklampen nog even op het terrein naar oa kikkertjes. We zien er veel! Zo leuk! Klein, schattig, maar.....giftig! Helemaal voldaan hangen we nog even op ons balkonnetje in de hangmat, nagenietend van deze leuke dag!

Onverwachte hoogtepuntjes waren de prachtige gifkikkers die we ondanks de droogte vonden. Ien vond zelfs een iconische pad: de gehoornde pad. Een prachtig dier en zeldzame waarneming. Diego maakte er wel 20 foto's van!

Morgen zitten de 7 dagen Kabalebo er op. In de ochtend nog een stukje met de kano de rivier afzakken en hierna met het vliegtuigje terug naar Paramaribo.

Terug naar Paramaribo

Suriname, 22 oktober 2025, 34°

De laatste ochtend in Kabalebo doen we niet zo veel terwijl de rest met een kano een stuk de rivier afzakt. Zoals sommigen in de vorige step hebben opgemerkt, heb ik vanaf de 2e dag hier een vervelende ontsteking in mijn elleboog. Pijnlijk, veel vocht in

mijn rechterarm en door de bloedverdunners een paarse onderarm. Heb toch aan alles gewoon mee gedaan, maar na een week (met o.a. een penicillinekuur) geen verbetering. Vanmorgen huisarts om advies gevraagd en het ziet er (hopelijk) erger uit dan het is. We hebben wel de 3 daagse jungletocht naar Knini Paati (4 uur auto, 1 uur varen) geannuleerd en blijven de laatste dagen in de buurt van Paramaribo (arts in de buurt).

Het is weer een uurtje vliegen over de oneindig lijkende jungle naar Paramaribo. Zo droog als het in Kabalebo is, zo nat is het in Paramaribo aan het eind van de middag. Storm, hevige regen en een uur later weer een blauwe lucht.

We regelen 2 extra nachten in Eco Torarica en Torarica resort. Het is druk en de drie Torarica hotels zijn zo goed als vol de komende dagen. We hebben geluk dus. We eten 's avonds weer gezellig buiten een heerlijke caesarsalade met garnalen in het kleine restaurant van Eco Torarica.

De eerste 'extra' dag slapen we lekker uit. Ik sliep eindelijk weer eens zonder van de pijn wakker te worden. Nou ja lekker In Kabalebo zijn we behoorlijk te grazen genomen door teken en (vermoeden we) een horde bedwantsen. De benen en billen zitten vol jeukende rode bulten. Gek word je ervan. Gelukkig verlicht Nestocil de jeuk iets.

Nu we niet naar Knini Paati gaan hebben we 3 extra dagen. Bij Orange Travel regelen

voor morgen een tourtje naar de Jodensavanne. De dag er op hopen we op medestanders die mee willen naar Frans Guyana, waar je o.a. de bagno kunt bezoeken waar onze criminele jeugdheld Papillon gevangen heeft gezeten. Fingers crossed!

De rest van de middag met een mojito aan de rand van het drukke zwembad van het resort waar we morgen heen verkassen. Lazy day dus.

Als we terug zijn in ons hotel lopen we de overbuurman Arie uit Schiedam tegen het lijf. Ien kent zijn vrouw en schoonzus terwijl we hem kennen als iemand die altijd prominent aanwezig is op onze wijkfeesten. Hij is verliefd op Suriname, kan via zijn dochter (KLM stewardess) goedkope tickets krijgen en heeft voor zijn pensionering vanuit zijn school verschillende samenwerkingsprojecten in Suriname gedaan. Het is

zijn 26e bezoek hier en komt nu herinneringen ophalen. We drinken een biertje samen en hij vertelt veel over zijn belevenissen hier. Erg leuk!

Jodensavanne (dagtoer)

Suriname, 23 oktober 2025, 34°

Met een snelle boot varen we met de sympathieke en goedlachse Tony de Surinamerivier op. 70 km stroomopwaarts bevindt een historische plek waar Joden uit Brazilië en Armenië in de 17e eeuw een nederzetting hebben gesticht. Ze hadden veel privileges en mochten onder de Fransen en later Zeeuwen hun plantages zelf onderhouden en beveiligen. Op het hoogtepunt woonden er zo'n 400 Joden met 5000 slaven die op de plantages werkten.

Vanuit Paramaribo varen in 45 minuten naar Domburg om 4 anderen op te pikken.

De rechter oever is volgebouwd met fabrieken en huizen van de rijken. Aan de andere kant van de rivier louter overwoekerde en verlaten plantages. Wat er ooit

gebouwd was moest bij het verlaten worden afgebroken om de Marron geen schuilplaats te geven.

Tony vertelt het interessante verhaal van de Marron. Onze kennis ging niet verder dan dat dit ontsnapte slaven waren die diep in de jungle een nieuw bestaan opbouwden. Het verhaal blijkt een stuk groter.

De meeste slaven werden door hun eigenaren 'tijdelijk' (dachten ze) het bos ingestuurd nadat Franse piraten om Fort Amsterdam heen waren gevaren en plantages bezetten. Ze eisten losgeld en de hoogte werd bepaald door het aantal slaven dat de eigenaar bezat. Faillissement dreigde en om onder het hoge losgeld uit te komen moesten de slaven tijdelijk verdwijnen. Met 750.000 gulden aan losgeld, suiker en andere gewassen verlieten de Fransen het gebied weer, maar de militie kon slechts een klein deel van de slaven terugvinden.

De gevluchte slaven (Marron) vestigden zich in dorpen achter de grote stroomversnellingen waar de boten niet konden komen. Van daaruit voerden ze een

guerrilla oorlog om slaven te bevrijden. Dit leidde er toe dat veel plantages sloten en/of failliet gingen.

Ook de Jodensavanne werd hierdoor uiteindelijk verlaten.

Halverwege stoppen we even bij de nog in gebruik zijnde plantage Laarwijk. Er wonen nog maar weinig mensen. Ze verdienen hun geld met het verbouwen van cassave, bananen en kouseband. We zien voor het eerst hoe cashewnoten groeien. Per vrucht 2 noten (zie foto). Geen wonder dat ze zo duur zijn.

We komen ook langs een ingestorte brug. Vlak voor de opening voer een boot vol grint tegen een steunpilaar. Toen dit bijna gefikst was raakte de ponton van de werkers op drift en verdween de halve brug in de rivier. Naar goed Surinaams gebruik laat je het dan maar liggen. Hetzelfde gebeurt met tientallen afgedankte boten. Laat

maar liggen, verroesten en over 100 jaar is het misschien wel weg. Mafste voorbeeld is een Duits schip dat in 1940 in de monding van de Suriname rivier is vergaan. Het veranderde de loop van de rivier waardoor de haven dicht slibde. Opruimen? Nee hoor, we verplaatsen gewoon de haven!

De boottocht heeft voor mij ook een nostalgisch tintje. In de haven liggen Braziliaanse rivierboten om goederen te transporteren. In zo'n boot ben ik in 1984 6 dagen de Amazone vanaf Manaus op gevaren, slapend in een hangmat en om geld kaartend met de bemanning en overige passagiers. Was een groot avontuur (is in zijn geheel te lezen op www.josvddool.nl).

Vlak voor we bij de Jodensavanne aankomen breekt een stuurkabel in onze boot. Tony bindt een peddel aan de motor om handmatig te kunnen sturen. Een van ons moet de snelheid op commando van Tony aanpassen aan de locatie.

Na 3,5 uur zijn we er. We meren aan en lopen de heuvel op waar de resten van de synagoge en huizen van de planters te vinden zijn. Eigenlijk niet veel meer dat wat op elkaar gestapelde bakstenen. Alleen van de synagoge staan nog een paar muurtjes. Als cultuurbarbaren snappen we niet dat bijna elke bezoeker van Suriname hier naar toe gaat.

Overall staan borden die vertellen over de rijke historie. Leaders worden opgehemeld, maar geen woord over de slavernij. Er is een grote begraafplaats met veel in Europa

gemaakte grafstenen. Een grafsteen bevat naast afbeeldingen van engelen ook een piratenvlag, schaamteloos aangevend waar ze hun fortuin mee hebben vergaard (goedkoop opkopen van door piraten geroofde spullen en duur doorverkopen in de bovenwereld).

Er is ook een kleine begraafplaats van Creoolse nazaten uit gemengde huwelijken. Elk graf heeft een houten beeldje met een dakje tegen de regen.

Tegen de avond zijn we weer terug. De laatste drie nachten slapen we in het luxere

Torarica resort. Veel schreeuwende mensen om het zwembad en we missen het gemoedelijke van het eenvoudiger Eco Torarica. Na een sateetje snel naar bed.

Frans Guyana (de bagno van Papillon)

Frans Guyana, 24 oktober 2025, 35°

We hebben een privéchauffeur kunnen regelen waarmee we naar de gevangenis in Frans Guyana kunnen waar onze jeugdheld Papillon gevangen heeft gezeten. Het boek hebben we verslonden. Na veel ontberingen en 8 mislukte pogingen ontsnapte hij uiteindelijk vanaf Duivelseiland naar de vrijheid. Iedereen kent zijn verhaal.

In het kort: In 1931 levenslang voor een moord (die hij zegt niet gepleegd te hebben). Iedereen met meer dan 2 jaar gevangenschap werd naar de koloniën gedeporteerd, hij naar Frans Guyana. In het strafkamp vol zware criminelen, spijkerhard regiem en loodzware dwangarbeid wist hij te overleven. Ontsnapte 8 keer (1e keer al na 40

dagen), soms tot in Venezuela, maar telkens weer opgepakt en steeds zwaarder gestraft. De 9e poging in 1944 lukte vanaf het Alcatraz van Guyana, Duivelseiland. Een prachtig verhaal. In 1969 publiceerde hij zijn verhaal dat al in 1973 werd verfilmd.

Het is 2,5 uur rijden naar de grens met Frans Guyana. Hier worden we met een bootje over gezet. Paspoort niet nodig. Voor we aan land gaan passeren we het wrak van het schip dat de gevangenen transporteerden van en naar de hoofdstad Cayenne. De cellen zijn in het verder overwoekerde schip nog goed te zien.

Iets verderop is de steiger waar de gevangenen tussen 1854 en 1946 arriveerden in het vanwege het wrede en extreme hoge sterftcijfer beruchte strafkamp.

We krijgen een rondleiding door het kamp. De mannen verbleven in een blockhouse waar wel 80 gevangenen samen zaten. 's Nachts werd iedereen aan een stang geketend met net genoeg ruimte om te slapen.

Beging je een overtreding, dan werd je gestraft en opgesloten in een gevangenis binnen de gevangenis. Kleine cellen (2 bij 1,8m) met enkel een houten bed en de ketens om hun been. Had je een bewaker geduwd of nog erger, dan wachtte de guillotine. Dat noemden ze 'vrij gelaten'.

In cel 47 heeft Papillon na zijn mislukte vluchtpogingen flink wat tijd doorgebracht. Op de grond heeft hij 'Papillon' gegraveerd. In de film zie je hem het doen zodat de tekst er nu 2x staat.

Vrouwen werden ook naar het strafkamp gestuurd, maar werden in het klooster onder streng regiem geplaatst. Mannen die hun straf hadden uitgediend konden een vrouw uit een rij aanwijzen om mee te trouwen. Voor vrouwen de enige manier om vrij te komen.

Het strafkamp is nu een goed onderhouden museum en geeft een indrukwekkend beeld van de onmenselijke wereld waar veroordeelden in terecht kwamen.

We lopen nog even het stadje Saint Laurant in. Wat een verschil met Suriname! Nette straten, goed onderhouden gebouwen en auto's met Frans nummerbord.

Na het indrukwekkende bezoek rijden we weer naar Paramaribo en duik ik in het veel te warme zwembad.

Frederiksdorp plantage

Suriname, 25 oktober 2025, 29°

De reis is nog niet ten einde! Zaterdag bezoeken we één van de ruim 1000 plantages die er zijn geweest, Frederiksdorp. Het is helemaal opgeknapt en de nieuwe eigenaren hebben het tot een 'must see' omgetoverd. We hadden hier wel een paar dagen willen blijven!

Frederiksdorp ligt tegenover Alkmaar aan de Commewijne rivier. Het is een uurtje rijden en 5 minuten met een bootje vanaf Paramaribo. Aan de hand van oude foto's zijn de bouwvallen in oude glorie hersteld. Het is ruim opgezet met een prachtige tuin met wat watertjes, waar het een kakofonie van vogelgeluiden is. Het is gewoon een klein paradijsje!

We bezoeken eerst het voormalige huis van de planter, waar nu een 'verhalenmuseum' in is gevestigd. Naast verhalen van slaven ook prachtige belevenissen van omwoners na die tijd over het dagelijkse leven. Geweldig!

Meest indrukwekkend is de 'Boni trail'. Het verhaal van een ontvluchte zwangere vrouw wiens baby één van de bekendste vrijheidsstrijders werd. De trail begint in Ghana, waarna we "samen met de tot slaaf gemaakte vrouw" door de poort van No Return naar Suriname varen. Via een speaker horen we een 'live verslag' van haar gevangenneming, transport, verkoop, slaventijd en beslissing om met haar ongeboren baby (na verkrachting door eigenaar) het bos in te vluchten. We krijgen er kippenvel van....

Op weglopen stonden de wreedste straffen. Suriname stond bekend als het wreedste land ter wereld. Tijdens de trail staan bordjes met de afschuwelijkste beschrijvingen. Na een mishandeling moesten ze op hun knieën ook nog de eigenaar bedanken!

Ze vindt mede lotgenoten, waarna haar zoon Boni tot zijn 60e plantages overviel om lotgenoten te bevrijden. Hij groeide uit tot een mythe en werd staatsvijand nr. 1. In de

trail wordt zijn leven geweldig uitgebeeld. Uiteindelijk werd hij door zijn eigen volk verraden en onthoofd. Na 2 uur zijn we pas aan het eind van de slechts 350m lange jungletrail. Gids Jason was geweldig!

Hierna krijgen we een korte uitleg over de plantage. Hier werd koffie verbouwd. Zoals zo veel plantages is het landgoed slechts enkele honderden meter breed, maar wel 5 km lang. Het gebied was vroeger moeras en later pas door de Nederlanders met hun kennis gekanaliseerd en droog gelegd. Nog

even wat gedronken om alles wat we hier gehoord hebben op ons in te laten werken.

De laatste avond in Paramaribo doen we rustig aan. In de stad is het een drukte van jewelste. Parbo bier bestaat 50 jaar en dat wordt uitgebreid (en luidruchtig) gevierd. We eten dus wat op het terras bij het zwembad.

Naar huis

Suriname, 25 oktober 2025, 29°

Voor we vertrekken ons laatste uitstapje naar het nabij gelegen Fort Zeelandia. Het fort is in Nederland vooral bekend van de decembermoorden, maar voor deze gebeurtenis is slechts een klein hoekje uitgetrokken. Het fort is ingericht als een museum en toont het bewogen verleden vanaf de 17e eeuw.

We lopen mee met een rondleiding. De enthousiaste gids gaat in tergend langzaam tempo door de geschiedenis. Het zweet parelt over ons hoofd en rug. Halverwege vluchten we happend naar frisse lucht naar buiten en bekijken zelf het kleine, maar interessante fort.

Het zit er op. We worden naar het vliegveld gebracht voor de thuisreis en komen maandagochtend vroeg in Amsterdam aan. Een temperatuurschok van ruim 20 graden. Met de trein en tram naar huis.

Bij de tramhalte hebben we nog een bijzondere ontmoeting met een Surinaamse man van 75. Hij is familie van 2 couplegers die in 1982 in het 'septembermoorden complot' zaten. Ze waarschuwden hem dat zijn broer geen vriend van Bouterse was. Hij

begreep de hint en zorgde er voor dat vlak voor de moorden zijn broer het land verlaten had.

Nu we thuis zijn zullen we vaak de vraag krijgen: en hoe was Suriname? Een lastige vraag. Vriendelijke mensen, een rijke natuur en de geschiedenis van de plantages en slavenhandel maken Suriname een interessante bestemming. De laatste twee dagen waren super. We hadden pech met de ook voor Surinamers extreme hitte en droogte, maar dat is part of the game.

Er zat ook een minder leuk kantje aan het reizen in Suriname. Het vervelendst vonden we het toeristje melken. Ze gooien er een cent in en verwachten een euro terug. Terwijl de arbeiders €350 per maand verdienen wordt schaamteloos €70 voor een biefstuk, €11 voor een wijntje of €130 extra gevraagd als de gids 1 stap meer moet zetten dan afgesproken. Ook de creditcard truc wordt overal toegepast. Bedrag in SRD, omrekenen naar dollars, dit weer omrekenen in euro's (allemaal uiteraard tegen een dramatische koers) en hier bovenop 5% kosten. Zou mooi zijn als dit geld de bevolking ten goede zou komen, maar het gaat rechtstreeks naar rijke buitenlanders (Kabalebo) of de kleine elite hier. In Kabalebo betaalden we de hoofdprijs, maar werd er zonder extreem bij te betalen niets georganiseerd in de 'gouden uren' (de eerste en laatste 2 uren van de dag).

We begrijpen goed dat we alleen Nederlandse toeristen tegenkomen vanwege de historische banden. Op sociale media staat Suriname echter om bovenstaande redenen niet zo best bekend en zie je geen Amerikaan, Japanner of Duitser (was op zich natuurlijk wel lekker!)

De bevolking heeft hun hoop gevestigd op de olievelden die voor de kust zijn gevonden en veel geld op gaan leveren. IJdele hoop vrees ik, het geld gaat gewoon naar dezelfde elite, terwijl de vervallen binnenstad, de slechte wegen en miserabele gezondheidszorg die het geld echt nodig hebben achter het net blijven vissen.

Kortom, een mooie land maar mixed feelings over het reizen in Suriname.

Iedereen bedankt voor de leuke reacties. We hopen dat we jullie een beetje mee op reis hebben genomen naar het land waar we mee verbonden zijn, maar zo weinig van weten (wisten!).